

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

2024 YILI METAL SEKTÖRÜNDE
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMLI TEFTİŞİ

(Ekim, 2025)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 49'uncu maddesi ve çalışma hayatıyla ilgili diğer maddelerinde Devlet; çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek ve çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam oluşturmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü tutulmuştur. Bu yükümlülük Devlet'in çalışma hayatını kontrol etmesini gerekli kılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak sosyal hukuk devleti temelinde emeğin ve hakkın esas alındığı, diyalog mekanizmalarının etkin bir biçimde işletilerek çalışma ahenginin hâkim kılındığı, uluslararası norm ve standartlara uyumlu, yenilikçi bir çalışma hayatı oluşturmak vizyonu çerçevesinde temel misyonumuz; çalışma hayatını düzenlemek ve denetlemek, işgücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek suretiyle büyümenin istihdama katkısını, istihdam ve işgücüne katılım oranını artırmak, nitelikli insan kaynağı oluşturmak, sosyal güvenliği yaygınlaştıracak tedbirler almak, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü geliştirerek tüm çalışanlara sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturmaktır.

Anayasa kapsamında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile verilen görevlerin denetimle ilgili kısımları; 5690 sayılı Kanun ile onanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sanayi ve Ticarete İş Teftişi Hakkındaki 81 sayılı ILO Sözleşmesi gereği Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına verilmiştir. Bu kapsamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izlemek, çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıt dışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak, çalışma hayatının denetimi ve raporlanmasına ilişkin ilke, yöntem, standart ve teknikleri geliştirmek, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve önerilerde bulunmakla ilgili görevleri vardır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak programlı teftişler kapsamında amacımız, ülkemizde yürürlükte bulunan iş mevzuatı çerçevesinde çalışma hayatı bakımından öncelikli riskleri belirleyerek ilgili taraflara rehberlik etmek ve taraflar arasında çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Bu kapsamda yürütülen teftişlere ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporları ilgili tarafların bilgilerine sunulmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BAŞKAN SUNUŞU

2024 yılına ait Programlı Teftişlerin hazırlanmasında, yürütülmesinde ve bu raporun yazımında görev alan İş Müfettişlerine, teftiş aşamasında gerekli kolaylığı sağlayan işveren ve çalışanlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, katkısı ve katılımı olan tüm paydaşlara teşekkür eder, ülkemiz ve çalışma hayatı için faydalı olmasını temenni ederim.

Bekir AKTÜRK
Rehberlik ve Teftiş Başkanı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ii

BAŞKAN SUNUŞU iii

KISALTMALAR LİSTESİ V

ŞEKİLLER LİSTESİ..... VI

TABLolar LİSTESİ..... vii

I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER..... 1

1. TEFTİŞİN ADI..... 1
2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ..... 1
3. TEFTİŞİN AMACI..... 2
4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER..... 2
5. ÇALIŞMA TAKVİMİ..... 3
6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER 3
7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER..... 3
8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ 4
9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER 5

II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR..... 5

1. HAZIRLIK AŞAMASI 5
2. TEFTİŞ AŞAMASI 6
3. İSTATİSTİKLER 8
- 3.3.1. Genel İstatistikler..... 13
- 3.3.2. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler..... 13
- 3.3.3. Suç Duyurusu ve İhbarlar..... 17

III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR..... 18

IV. BÖLÜM SONUÇ 21

1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME 21
2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ..... 21
3. KURUM/KURULUŞLAR İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER..... 22

KAYNAKÇA 23

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KISALTMALAR LİSTESİ

ILO	International Labour Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
NACE	Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne (Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması)
Rev.	Revizyon

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil II-1. Programlı Teftiş Yapılan İşyerlerinde İyileştirme Oranı.....	9
Şekil II-2. Teftişi Yapılan İşyerlerinin Çalışan Sayısına Göre Dağılımı.....	11
Şekil II-3. Teftişi Yapılan İşyerlerinin Tehlike Sınıfına Göre Oransal Dağılımı	11
Şekil II-4. Ulaşılan Çalışan Sayısının Cinsiyete Göre Yüzdesel Dağılımı.....	13
Şekil II-5. Programlı Teftişler Sonucu İdari Yaptırım Uygulanan ve Uygulanmayan İşyeri Dağılımı	17

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo I-1. Heyetlerin Grup Başkanlıklarına Göre Dağılımı	2
Tablo I-2. Çalışma Takvimi.....	3
Tablo I-3. Hedef Grupların Ait Olduğu 4'lü NACE Rev.2 Kodları	4
Tablo II-1. Teftişı Yapılan İşyerleri ve Çalışan Sayılarının İllere Göre Dağılımı.....	9
Tablo II-2. Programlı Teftiş Kapsamında Teftiş Yapılan İşyerlerinin Çalışan Sayısına Göre Dağılımı	10
Tablo II-3. Kadın Erkek Genç Çalışan Sayısının İllere Göre Dağılımı.....	12
Tablo II-4. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Bilgiler.....	14
Tablo II-5. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezaları	15
Tablo III-1. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Kanun ve Yönetmelik Bazında Dağılımı.....	18

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER

1. TEFTİŞİN ADI

2024 yılı Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ

İş teftişinin ifası aşamasında verimliliği ve etkinliği arttırmaya yönelik geliştirilen politikalar ve stratejiler kapsamında, çalışma hayatına ilişkin sorunların değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi amacıyla iş kazası ve meslek hastalığı verileri analiz edilmekte, geçmiş yıllarda gerçekleştirilen teftişler sonucu elde edilen geri bildirimler değerlendirilmekte ve gerektiğinde akademik çalışmalardan faydalanılmaktadır.

2024 yılı içerisinde yürütülecek programlı teftişlere ilişkin iş sağlığı ve güvenliği açısından öncelikli sektörlerin/faaliyet gruplarının belirlenebilmesi amacıyla 2021, 2022 yılları ve 2023 yılı Ekim ayı sonuna kadar ülkemizde gerçekleşen iş kazası verileri ile kayıtlarına ulaşılabilen tüm meslek hastalığı verileri değerlendirilmiştir.

Söz konusu verilerin analizi ile gerçekleştirilen karar alma sürecinde, öncelikli sektörler/faaliyet grupları belirlenmiş, belirlenen faaliyet gruplarında iş sağlığı ve güvenliği teftişlerinin uygulama alanının netleştirilmesi amacıyla 6'lı NACE Rev.2 kodlarına ilişkin analizler yapılmıştır. Hedef grup olarak belirlenen ilgili 6'lı NACE Rev.2 faaliyet gruplarında gerçekleştirilecek teftişlerin uygulama konularının kararlaştırılmasında çalışmaya dâhil edilen iş kazası ve meslek hastalığı verilerinin nedensel dağılımları göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca önceliklendirilen ilgili hedef gruplarda daha önceki yıllarda yürütülen iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişlerinin verileri ve sektörel bazda Başkanlığa ulaşan ihbar, şikâyet vb. başvuruların konu bazında dağılımları dikkate alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliğine dair uygulama sorunlarının ve mevzuat ihlallerin yoğun olabileceği sektörel alanların daha net bir şekilde ortaya koyulması sağlanmıştır. 2024 yılında yürütülecek iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişlerinin planlanması sürecinde, belirlenen sektörlerde faaliyet gösteren işyeri sayısı ile müfettiş kaynağı başta olmak üzere teftiş faaliyetlerini etkileyen Başkanlık faktörleri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda verimliliği esas alan bir yönetim anlayışı doğrultusunda, teftişlerin etkin ve değer odaklı bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Sınıflandırılan her bir faaliyet grubunda, iş kazası sıklık hızı, ciddi iş kazası oranı, ölümlü iş kazası oranı bakımından ortalamanın üzerinde bulunan 6'lı NACE Rev.2 kodları ayrı ayrı değerlendirmeye alınmıştır. Sınıflandırılan faaliyet gruplarının her biri için özel olarak belirlenen

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

değerlendirme kriterleri ve birikimli frekans değerleri dikkate alınarak 6'lı NACE Rev.2 kodlarından oluşan hedef gruplar belirlenmiş ve “24-Ana Metal Sanayii”, “25-Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)”, “28-Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı” ve “29-Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı” grubu altında yer alan **6'lı NACE Rev.2 kodlarında Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişinin** gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

3. TEFTİŞİN AMACI

Metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde, çalışanların sağlık ve güvenliklerinin işverenlerce sağlanması adına, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınıp alınmadığının teftiş edilmesi, iş sağlığı ve güvenliği konusunda çalışanların ve işverenlerin farkındalığının ve duyarlılığının artırılması, işyeri çalışma ortamlarında bulunan risklere karşı önleyici ve koruyucu önlemlerin alınmasına katkı sağlanması, işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği yapılarının ve çalışmalarının güçlenmesine katkıda bulunarak işletmelerin iş kazalarıyla mücadele yeteneklerinin artırılmasına fayda sağlanması, çalışma şartlarının iyileştirilmesi ile güvenlik kültürünün benimsenmesine katkıda bulunulması, rehberlik ve teftiş faaliyetleri neticesinde işyerlerinde etkin bir iş sağlığı ve güvenliği organizasyonunun kurulması, iş sağlığı ve güvenliği bakımından rehberlik yapılması, sonraki yıllarda yapılacak benzeri denetimlere veri ve kaynak hazırlanması amaçlanmıştır.

4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında toplam 89 İş Müfettişi ile 45 Heyet görev almıştır. Programlı teftişte görevli müfettiş ve heyet sayılarının grup başkanlıklarına göre dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo I-1. Heyetlerin Grup Başkanlıklarına Göre Dağılımı

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı	Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi	
	Heyet Sayısı	Müfettiş Sayısı
Adana Grup Başkanlığı	3	6
Ankara Grup Başkanlığı	22	44
Bursa Grup Başkanlığı	9	17
İstanbul Grup Başkanlığı	5	10
İzmir Grup Başkanlığı	6	12
Toplam	45	89

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5. ÇALIŞMA TAKVİMİ

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi'nin uygulama süresi raporlandırma ile birlikte toplam 9 ay olarak planlanmıştır. Teftişler Nisan ayında başlamış olup Aralık ayında tamamlanmış, Ocak-Şubat-2025 aylarında ise genel değerlendirme raporu yazılmıştır. 2024 yılı “Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi” için planlanan çalışma takvimi Tablo I-2.'de verilmiştir.

Tablo I-2. Çalışma Takvimi

Faaliyet	Dönem
Hazırlık Aşaması - Araştırma faaliyetleri - Toplantılar - Bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri	Ocak 2024 Ocak 2024 Şubat 2024
Teftiş Aşaması - Teftişlerin yürütülmesi - Raporların yazımı	Nisan-Aralık 2024 Nisan-Aralık 2024
Analiz ve Değerlendirme Değerlendirme toplantıları ve istatistiklerin analizi	Ocak-Şubat 2025
Genel Değerlendirme Raporu Yazımı	Ocak-Şubat 2025

6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında, 5 Grup Başkanlığınca Adana, Aksaray, Ankara, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bolu, Bursa, Çankırı, Çorum, Düzce, Eskişehir, Hatay, İstanbul, İzmir, Karabük, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Manisa, Mersin, Osmaniye, Sakarya, Samsun, Sivas ve Tekirdağ olmak üzere toplam 30 ilde teftiş faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında teftiş programına alınan işyerlerine ait NACE kodları ve tanımları ile ilgili olarak;

Önceliklendirilen 2'li NACE Rev.2 kodları arasında yer alan “24 - Ana Metal Sanayii”, “25 - Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)”, “28 - Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı” ve “29 - Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı” faaliyet gruplarına ilişkin iş kazası verileri bir arada değerlendirilmiştir. İlgili verilerin tamamı 6'lı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

NACE Rev.2 kodlarına göre sınıflandırılmış, iş kazası sıklık hızı, ciddi iş kazası oranı ve ölümlü iş kazası oranı bakımından 2021, 2022, 2023 yılları ve 2021-2023 yıllarına dair toplam verileri oluşturan dönem olmak üzere dört dönem için ayrı ayrı değerlendirilmiş ve ilgili dönemlere göre karşılaştırma yapılarak analiz edilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucu, *Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişinin* yürütülmesine karar verilen ve hedef grup olarak belirlenen 6'lı NACE Rev.2 kodlarında yer alan hedef grupların ait olduğu 4'lü NACE Rev.2 kodlarına Tablo I-3.'de yer verilmiştir.

Tablo I-3. Hedef Grupların Ait Olduğu 4'lü NACE Rev.2 Kodları

Faaliyet Kodu	Faaliyet Grubu
24.10	Ana demir ve çelik ürünleri ile ferro alaşımların imalatı
24.20	Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı
24.42	Alüminyum üretimi
24.51	Demir döküm
24.52	Çelik dökümü
24.53	Hafif metallerin dökümü
24.54	Demir dışı ağır metallerin dökümü
25.11	Metal yapı ve yapı parçaları imalatı
25.21	Merkezi ısıtma radyatörleri (elektrikli radyatörler hariç) ve sıcak su kazanları (boylerleri) imalatı
25.50	Metallerin dövülmesi, preslenmesi, baskılanması ve yuvarlanması; toz metalürjisi
25.61	Metallerin işlenmesi ve kaplanması
25.73	El aletleri, takım tezgahı uçları, testere ağızları vb. imalatı
25.92	Metalden hafif paketleme malzemeleri imalatı
28.11	Motor ve türbin imalatı (hava taşıtı, motorlu taşıt ve motosiklet motorları hariç)
28.22	Kaldırma ve taşıma ekipmanları imalatı
28.92	Maden, taş ocağı ve inşaat makineleri imalatı
29.20	Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı
29.32	Motorlu kara taşıtları için diğer parça ve aksesuarların imalatı

8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ

Teftiş programına alınan işyerleri, iş kazası ve meslek hastalığı verileri, geçmiş yıllarda gerçekleştirilen teftişler sonucu elde edilen geri bildirimler, çalışan sayısı, işyeri büyüklüğü ve sektörel bazda Başkanlığa ulaşan ihbar, şikâyet vb. başvurular dikkate alınarak belirlenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında teftiş yapılan işyerlerinde genel olarak; döküm işleri, metallerin ebatlandırılması, işlenmesi ve şekil verilmesi, kaynak işlemleri, yüzey işlemleri, fabrikasyon ürünleri imalatı, farklı sektörlerde (otomotiv, inşaat vb.) kullanılan makine veya yedek parça imalatı faaliyetleri yürütülmektedir.

II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. HAZIRLIK AŞAMASI

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında, iş kazası sıklık hızı, ciddi iş kazası oranı ve ölümlü iş kazası oranı, pnömokonyoz tanılı meslek hastalıklarının dağılımı vb. veriler değerlendirilerek teftiş edilecek işyerleri belirlenmiştir. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca belirlenen uygulama esasları, teftişlerde uygulanmak üzere teftiş programında görevli tüm müfettişlere tebliğ edilmiştir.

Uygulama Esaslarının belirlenmesi üzerine hazırlık aşamasında Grup Başkanlıklarınca programlı teftişte yer alacak müfettişler ile koordinasyonla görevli müfettişler belirlenmiş ve uygulama birliğini sağlamak üzere teftişlerin amacı, kapsamı, hedefi ve uygulama esasları ile ilgili toplantılar düzenlenmiştir. Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından, programlı teftiş konu sektörlerle ilgili müfettişlerin kendilerini geliştirmesi, yenilikleri izlemesi, gelişen mevzuatı ve literatürde yer alan çalışmaları takip etmesi detayları eğitimler düzenlenmiştir.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından İş Teftişi ile ilgili olarak farkındalık arttırmaya yönelik 24.01.2024 tarihinde Ankara Sanayi Odasında, 25.04.2024 tarihinde Ankara 1. Organize Sanayi Bölgesinde, 28.05.2024 tarihinde Ankara Ticaret Odasında bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, Adana Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığınca 11.06.2024 tarihinde Adana Sanayi Odasında, Ankara Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığınca 12.06.2024 tarihinde Eskişehir Sanayi Odasında, Bursa Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığınca 22.05.2024 tarihinde Kütahya Ticaret ve Sanayi Odasında, 25.05.2024 tarihinde Balıkesir Sanayi Odasında, İstanbul Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığınca 12.06.2024 tarihinde İstanbul Sanayi Odasında, İzmir Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığınca 04.06.2024 tarihinde İzmir Ticaret Odasında, İş Teftişi ile ilgili olarak farkındalık arttırmaya yönelik bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Söz konusu toplantılarda, iş sağlığı ve güvenliği yönünden gerçekleştirilen teftişler ve sonuçları, işyerlerinde sıklıkla karşılaşılan mevzuata aykırılıklar ve iş sağlığı ve güvenliği yönünden son mevzuat düzenlemeleri konu başlıkları altında bilgiler sunulmuştur.

2. TEFTİŞ AŞAMASI

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının “Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi 2024 Yılı Uygulama Esasları” doğrultusunda, teftişlere 2024 yılının Nisan ayında başlanmış ve Aralık ayında tamamlanmıştır. Teftişler toplam 30 ilde, 5 Grup Başkanlığında 45 heyet ile yürütülmüştür.

Müfettişler tarafından ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinde teftiş programlarında yer alan işyerleri ile ilgili Bakanlığımız 2015/4 Sayılı Genelgesi ekinde yer alan Teftiş Rehberi doğrultusunda dosya incelemesi yapılmış ve teftiş öncesinde işyerlerine dair gerekli bilgiler edinilmiştir. Teftiş programı içerisinde yer alan işyerlerine ait adreslerde yapılan incelemelerde, ilgili işyerinin gayri faal olarak tespit edilmesi durumunda, ilgili Grup Başkanlıklarına bilgi verilerek Grup Başkanlıklarınca teftiş programlarına yeni işyeri eklenmesi sağlanmıştır.

Bakanlığımızın 2015/4 Sayılı Genelgesi eki Teftiş Rehberi'nin Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 1.15'inci maddesinde yer alan “Yapılan teftiş esnasında, Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 4.4'üncü madde hükümleri çerçevesinde, mevzuata aykırılıklar tespit edilmesi ve bunların işverence giderileceğinin beyan edilmesi halinde, mevzuata aykırılıkların işverence uygun sürede giderilebileceğinin müfettişçe takdir edilmesi durumunda bir bildirim düzenlenerek işverene süre verilir. Söz konusu bildirim işveren veya vekiline tebliğ edilerek teftişe ara verilir. Teftiş, işverene verilen süre sonunda ve planlanan dönem içinde müfettiş tarafından belirlenen bir tarihte tamamlanır. Ancak, yapılan teftişlerde ara verme süresi her halde görev ve rapor devrine neden olmayacak şekilde uygulanır.” hükümleri doğrultusunda söz konusu kapsamda yer alan işyerlerinde anılan hüküm çerçevesinde uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, teftişler esnasında işin durdurulmasına sebep olacak mevzuata aykırılıklar dışında, programlı teftişlerin birinci aşamasında tespit edilmiş olan mevzuata aykırılıkların, işveren tarafından giderileceğinin beyan edildiği ve mevzuata aykırılıkların işveren tarafından giderilebileceğinin müfettiş tarafından takdir edildiği durumlarda bildirim düzenlemek suretiyle teftiş programını aksatmayacak şekilde teftişe ara verme uygulamasına gidilmiştir.

Ara verme uygulaması sonrasında, bildirimde yer alan mevzuata aykırılıkların giderilip giderilmediğine ilişkin teftişe devam edilmiş ve anılan süre sonunda giderilmeyen mevzuata aykırılıklar

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

kapsamında gerekli idari işlemler gerçekleştirilmiştir. Teftişe ara vermeye ilişkin durumların oluşmadığı hallerde ise teftiş tek aşamada tamamlanmış ve tespit edilen mevzuata aykırılıklarla ilgili olarak idari para cezası uygulanmıştır.

Teftişlerde işyerlerinde çalışanlar için hayati tehlike olarak değerlendirilen mevzuata aykırılıklar tespit edildiğinde; 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 25'inci maddesi ve İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik'in 7'nci maddesi doğrultusunda işyerinin tamamında veya bir kısmında faaliyetin durdurulmasını kapsayan idari tedbir kararı uygulanmıştır.

Programlı teftişler, Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi 2024 Yılı Uygulama Esasları kapsamında;

- İş ekipmanlarında sağlık ve güvenlik tedbirleri (malzeme taşınması, bakım vb. işler esnasında alınması gerekli teknik ve organizasyonel tedbirler dâhil)
- Kimyasal maddelerle çalışmalarda sağlık ve güvenlik tedbirleri
- Yangın, parlama, patlama risklerine karşı alınması gerekli tedbirler
- Acil durumlara ve etkilerine karşı teknik ve organizasyonel tedbirler
- Elektrikle temas risklerine karşı alınması gerekli tedbirler
- Mesleki akciğer hastalıklarına karşı alınması gerekli tedbirler (riski kaynağında önlemeye yönelik tedbirler, sağlık gözetimleri, ortam ve kişisel maruziyet ölçümleri vb. teknik ve organizasyonel tedbirler)
- Ulaşım yolları ve tehlikeli alanlar ile yükleme yerleri ve rampalarda alınması gerekli tedbirler
- Soyunma yerleri, yemek yeme yerleri, barınma yerleri ile duşlar, tuvalet ve lavabolarda sağlık ve güvenlik şartları
- 2015/4 sayılı Genelge ekinde yer alan Teftiş Rehberi'nin I. Kitap I. Kısım IV. Bölüm madde 3.6'da belirtilen hükümler gereği iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması amacıyla iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ile diğer sağlık personelinin görevlendirilmesi, risk değerlendirmesi çalışmaları, çalışan temsilcisi görevlendirmesi, iş sağlığı ve güvenliği kurulu ve toplantıları ile kayıt dışı istihdam, yabancı çalışan ve çocuk işçiliği,

konularını kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan Grup Başkanlıkları tarafından verilen görevler doğrultusunda işyerlerinde gerçekleştirilen teftişler esnasında müfettişler tarafından, tespit edilen mevzuata aykırılıklarla birlikte programlı teftişin kapsamı, amacı ve hedefleri ile iş sağlığı ve güvenliği kavramı ve genel prensipleri, 6331

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili yönetmelikler, meslek hastalıkları, iş kazaları, mesleki riskler ve iş sağlığı ve güvenliği önlemleri hakkında işverenlere ve çalışanlara bilgilendirme yapılmıştır.

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi 2024 Yılı Uygulama Esaslarında belirtilen her bir teftiş dönemi sonunda, açıklanan usuller doğrultusunda gerçekleştirilen teftişlere istinaden programlı teftiş raporları tanzim edilmiştir.

3. İSTATİSTİKLER

Programlı teftiş kapsamında 2024 yılı Nisan - Aralık ayları arasında gerçekleştirilen teftişlerle ilgili istatistikler,

- işyeri bilgilerine ilişkin istatistikler,
- çalışan bilgilerine ilişkin istatistikler,
- teftiş sonucuna ilişkin istatistikler,

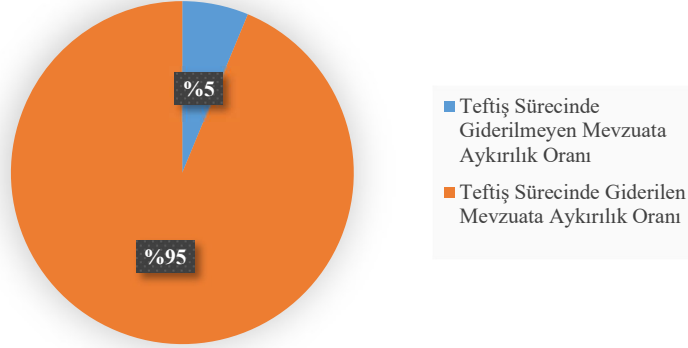
ana başlıkları altında sunulmuştur.

3.1. İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Programlı teftiş kapsamında 30 ilde, 1.792 işyerinde teftiş faaliyeti gerçekleştirilmiş olup bu işyerleri arasından 179 işyerinde gayri faal, kapalı işyeri, adres değişikliği vb. nedenlerle teftiş yapılamamıştır. Teftişi tamamlanan 1.612 işyerinde toplam 136.440 çalışan istihdam edilmektedir. Teftişi gerçekleştirilen işyerlerinde alınması gerekli tedbirlere dair iyileştirme oranı yaklaşık %95 olarak hesaplanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil II-1. Programlı Teftiş Yapılan İşyerlerinde İyileştirme Oranı

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında teftişi gerçekleştirilen işyerlerinin ve ulaşılan çalışan sayılarının illere göre dağılımı Tablo II-1.'de verilmiştir. En çok çalışana Bursa ilinde ulaşılmış olup işyeri başına düşen ortalama işçi sayısının 95,1 olduğu görülmüştür.

Tablo II-1. Teftişi Yapılan İşyerleri ve Çalışan Sayılarının İllere Göre Dağılımı

No	Teftiş Yapılan İl	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı
1	Adana	53	2.208
2	Aksaray	8	531
3	Ankara	400	18.291
4	Aydın	5	1.327
5	Balıkesir	32	3.484
6	Bilecik	19	1.387
7	Bolu	3	336
8	Bursa	234	23.115
9	Çankırı	2	145
10	Çorum	6	320
11	Düzce	4	762
12	Eskişehir	16	1.407
13	Hatay	2	1.666
14	İstanbul	147	12.821
15	İzmir	198	12.811
16	Karabük	7	825
17	Kayseri	16	2.897
18	Kırıkkale	4	408
19	Kırklareli	12	1.298
20	Kırşehir	1	636
21	Kocaeli	78	13.133

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

No	Teftiş Yapılan İl	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı
22	Konya	177	12.426
23	Kütahya	6	483
24	Manisa	69	6.775
25	Mersin	30	1.838
26	Osmaniye	14	2.663
27	Sakarya	19	2.736
28	Samsun	14	1.284
29	Sivas	3	1.057
30	Tekirdağ	33	7.370
TOPLAM		1.612	136.440

Programlı teftiş kapsamında teftişi yapılan 1.612 işyerinin 790 tanesi 11-50 arası çalışan istihdam eden işyerlerinden oluşmaktadır. Programlı teftiş kapsamında teftiş yapılan işyerlerinin çalışan sayısına göre dağılımı Tablo II-2.'de verilmiştir.

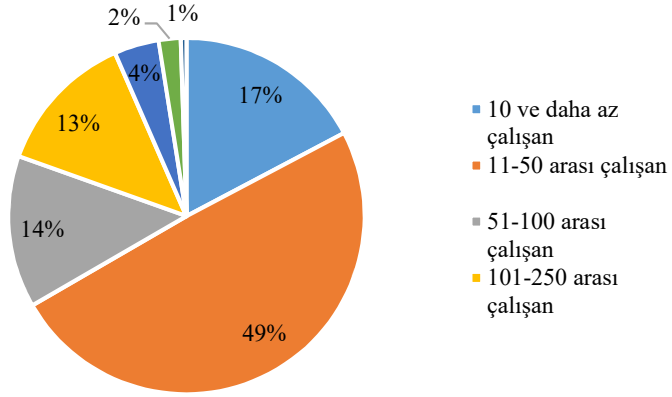
Tablo II-2. Programlı Teftiş Kapsamında Teftiş Yapılan İşyerlerinin Çalışan Sayısına Göre Dağılımı

Çalışan Sayısı	İşyeri Sayısı
10 ve daha az çalışan	277
11-50 arası çalışan	790
51-100 arası çalışan	223
101-250 arası çalışan	208
251-500 arası çalışan	69
501-1000 arası çalışan	35
1001 ve fazlası çalışan	10
Toplam	1.612

Programlı teftiş kapsamında teftişi yapılan 1.612 işyerinin %49'unu 11-50 arası çalışana sahip işyerleri, %17'sini ise 10 ve daha az çalışanı olan işyerleri oluşturmaktadır. En düşük paya 1001 ve üzeri çalışanı olan işyerleri sahip olup %0,6'sını ifade etmektedir. Şekil II-2'de teftiş yapılan işyerlerinin çalışan sayısına göre dağılımı verilmiştir.

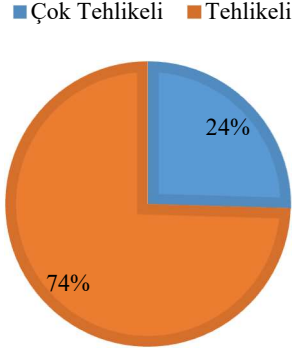

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil II-2. Teftişi Yapılan İşyerlerinin Çalışan Sayısına Göre Dağılımı

Teftişi gerçekleştirilen toplam 1.612 işyerinin 413'ü çok tehlikeli sınıfta, 1.199'u ise tehlikeli sınıfta yer almaktadır. Şekil II-3'te, teftişi yapılan işyerlerinin tehlike sınıfına göre oransal dağılımı gösterilmiştir.

Şekil II-3. Teftişi Yapılan İşyerlerinin Tehlike Sınıfına Göre Oransal Dağılımı

Programlı teftiş kapsamında teftişi yapılan işyerlerinde yürütülen iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine ilişkin iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirme hususları da incelenmiş ve 19 işyerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmeti alınmadığı tespit edilmiş olup idari para cezası uygulanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.2. Çalışan Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Teftiş yapılan işyerlerinde 19.371 kadın, 117.031 erkek ve 38 genç çalışan olmak üzere toplam 136.440 çalışan istihdam edildiği tespit edilmiştir.

Teftişin gerçekleştirildiği illerde kadın, erkek ve genç çalışan sayısının illere göre dağılımı Tablo II-4'te verilmiştir. En çok kadın çalışana 4.055 ile Bursa ilinde ulaşılmıştır. Ayrıca 30 ilde teftiş yapılan işyeri sayısı (bakınız Tablo II.1) ile kadın sayıları oranlandığında ise işyeri başına en fazla kadın çalışanın istihdam edildiği ilin Balıkesir olduğu görülmüştür. Balıkesir'de 32 işyerinde teftiş yapılmış olup 1864 kadın çalışana ulaşılmıştır.

Tablo II-3. Kadın Erkek Genç Çalışan Sayısının İllere Göre Dağılımı

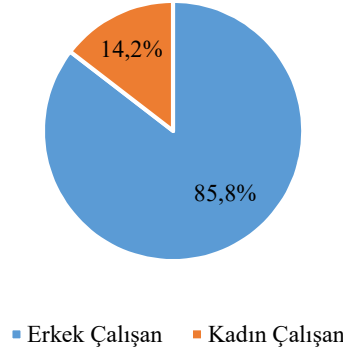
No	İl	Erkek Çalışan	Kadın Çalışan	Genç Çalışan	Toplam
1	Adana	2.040	168	0	2.208
2	Aksaray	498	33	0	531
3	Ankara	16.051	2.240	0	18.291
4	Aydın	1.273	54	0	1.327
5	Balıkesir	1.620	1.864	0	3.484
6	Bilecik	1.190	197	0	1.387
7	Bolu	313	23	0	336
8	Bursa	19.060	4.055	0	23.115
9	Çankırı	139	6	0	145
10	Çorum	298	22	0	320
11	Düzce	686	76	0	762
12	Eskişehir	1.221	186	0	1.407
13	Hatay	1.639	27	0	1.666
14	İstanbul	10.648	2.163	10	12.821
15	İzmir	11.397	1.404	10	12.811
16	Karabük	786	39	0	825
17	Kayseri	2.425	472	0	2.897
18	Kırıkkale	399	9	0	408
19	Kırklareli	1.113	184	1	1.298
20	Kırşehir	626	10	0	636
21	Kocaeli	11.301	1.832	0	13.133
22	Konya	10.829	1.581	16	12.426
23	Kütahya	448	35	0	483
24	Manisa	5.809	965	1	6.775
25	Mersin	1.718	120	0	1838
26	Osmaniye	2.562	101	0	2.663
27	Sakarya	2.487	249	0	2.736

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

No	İl	Erkek Çalışan	Kadın Çalışan	Genç Çalışan	Toplam
28	Samsun	1.219	65	0	1.284
29	Sivas	1.011	46	0	1.057
30	Tekirdağ	6.225	1.145	0	7.370
TOPLAM		117.031	19.371	38	136.440

Programlı teftişler sonucu ulaşılan kadın ve erkek çalışanın sayısının oransal dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Şekil II-4. Ulaşılan Çalışan Sayısının Cinsiyete Göre Yüzdesel Dağılımı

3.3. Teftiş Sonucuna İlişkin İstatistikler

3.3.1. Genel İstatistikler

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi sonucunda teftişi gerçekleştirilen işyeri sayısı, yaptırım uygulanan (idari para cezası, durdurma) ve uygulanmayan işyeri sayılarını gösteren tablo ve grafikler bu bölümde verilmiştir.

3.3.2. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler

Programlı teftiş kapsamında toplam 1.612 işyerinde gerçekleştirilen teftişlerde 50.519 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiş, 48.049 mevzuata aykırılık teftişlere ara verilen süre içerisinde giderilmiştir. Teftişlere ara verilen süre içerisinde tespit edilen mevzuata aykırılıkların %95,11'i işverenler tarafından giderilmiştir. Diğer taraftan, teftişlerin son aşamasında tespit edilen 412 yeni mevzuata aykırılık

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ile birlikte ara verilen süre içerisinde giderilmediği tespit edilen 2.470 mevzuata aykırılık olmak üzere toplam 2.882 mevzuata aykırılık için idari para cezası uygulanmıştır.

Programlı teftiş kapsamında gerçekleştirilen teftişler sonucu tespit edilen mevzuata aykırılıklarla ilişkin sayısal veriler kanun ve yönetmelik bazında sınıflandırılarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo II-4. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Bilgiler

Kanun/Yönetmelik Adı	Teftişin ilk aşamasında tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı	Devam ettiği tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı	Giderildiği tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı	Mevzuata aykırılıkların işveren tarafından giderilme oranı (%)	Teftişin son aşamasında tespit edilen yeni mevzuata aykırılık sayısı	Toplam mevzuata aykırılık sayısı
6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	2.729	176	2.553	93,55	118	294
4857 sayılı İş Kanunu	1	0	1	100,00	5	5
5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu	6	0	6	100,00	4	4
6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu	8	6	2	25,00	24	30
Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik	4	0	4	100,00	0	0
Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	152	6	146	96,05	8	14
Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	99	0	99	100,00	0	0
Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	2.627	191	2.436	92,73	22	213
Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	21	2	19	90,48	2	4
Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	7	1	6	85,71	0	1
Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik	4	0	4	100,00	0	0
İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	24.734	1.156	23.578	95,33	101	1.257
İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	103	3	100	97,09	6	9
İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik	139	0	139	100,00	1	1
İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	67	2	65	97,01	1	3
İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	124	1	123	99,19	4	5
İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	1.042	10	1.032	99,04	3	13
İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	10.500	683	9.817	93,50	44	727

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun/Yönetmelik Adı	Teftişin ilk aşamasında tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı	Devam ettiği tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı	Giderildiği tespit edilen mevzuata aykırılık sayısı	Mevzuata aykırılıkların işveren tarafından giderilme oranı (%)	Teftişin son aşamasında tespit edilen yeni mevzuata aykırılık sayısı	Toplam mevzuata aykırılık sayısı
İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	362	4	358	98,90	5	9
İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	2.766	32	2.734	98,84	5	37
Kanserojen veya Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	6	0	6	100,00	0	0
Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	3.414	141	3.273	95,87	18	159
Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	829	14	815	98,31	11	25
Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami 7.5 Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik	5	1	4	80,00	0	1
Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	457	24	433	94,75	20	44
Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik	17	0	17	100,00	1	1
Tozla Mücadele Yönetmeliği	295	17	278	94,24	9	26
Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği	1	0	1	100,00	0	0
TOPLAM	50.519	2.470	48.049	95,11	412	2.882

Programlı teftiş kapsamında tespit edilen mevzuata aykırılıklar için uygulanan idari para cezalarına ilişkin bilgiler ise Tablo II-5’de verilmiştir. Ayrıca, gerçekleştirilen programlı teftişlerde, çalışanlar için hayati tehlike oluşturan hususlar tespit edilen 1 işyerinde işin durdurulmasına karar verilmiştir.

Tablo II-5. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezaları

Kanun/Yönetmelik Adı	Mevzuata Aykırılık Sayısı	İdari Para Cezası Miktarı (TL)
6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	294	10.638.616
4857 sayılı İş Kanunu	5	312.179,00
5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu	4	49.720,00
6735 sayılı Uluslararası İlgücü Kanunu	30	2.216.836
Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	14	405.504

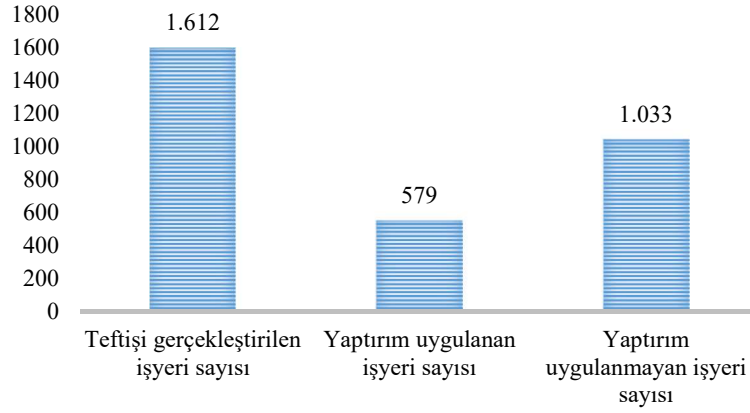
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun/Yönetmelik Adı	Mevzuata Aykırılık Sayısı	İdari Para Cezası Miktarı (TL)
Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	213	5.130.592
Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	4	110.592
Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	1	24.576
İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	1.257	28.631.132
İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	9	202.752
İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik	1	18.432
İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	3	61.440
İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	5	147.456
İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	13	282.624
İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	727	16.893.896
İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	9	258.048
İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	37	786.432
Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	159	3.543.772
Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	25	525.312
Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami 7.5 Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik	1	24.576
Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	44	1.016.262
Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik	1	18.432
Tozla Mücadele Yönetmeliği	26	1.226.562
TOPLAM	2.882	72.525.743

Programlı teftiş kapsamında 1.612 işyerinde yapılan teftişler sonucu tespit edilen mevzuata aykırılıklar nedeniyle toplamda 579 işyerine idari yaptırım uygulanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil II-5. Programlı Teftişler Sonucu İdari Yaptırım Uygulanan ve Uygulanmayan İşyeri Dağılımı

3.3.3. Suç Duyurusu ve İhbarlar

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunumuna ve periyodik kontrollerin gerçekleştirilmesine dair mevzuatta belirtilen usul ve esaslara aykırılıkların tespit edildiği durumlara ilişkin iş sağlığı ve güvenliği profesyonelleri ile periyodik kontrolü yapmaya yetkili kişiler hakkında İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüne bildirimde bulunulmuştur.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında gerçekleştirilen teftişler sonucu tespit edilen mevzuata aykırılıklar incelendiğinde teftişlerin ilk aşamasında en fazla İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda mevzuata aykırılık tespiti yapılmıştır. Teftişler sonucunda, ilgili Yönetmelik hükümleri kapsamında, ilk aşamada tespit edilen 24.734 mevzuata aykırılık ile teftişin son aşamasında yeni tespit edilen 101 mevzuata aykırılık dikkate alındığında, ilgili Yönetmelik kapsamında toplam 24.835 adet mevzuata aykırılık tespit edilmiştir. Anılan Yönetmelik'in söz konusu kanun ve yönetmelik ihlalleri arasındaki payının %48,8 olduğu görülmüştür. Teftişlerin ilk aşamasında tespit edilen mevzuata aykırılıklardan 23.578 tanesi teftişe ara verilen süre içerisinde işverenler tarafından giderilmiştir. Giderilmediği tespit edilen 1.156 mevzuata aykırılık ile teftişin son aşamasında tespit edilen 101 yeni mevzuata aykırılık olmak üzere toplam 1.257 ihlal için idari para cezası uygulanmıştır.

İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği'nden sonra en çok sayıda mevzuata aykırılık İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik kapsamında tespit edilmiştir. İlgili Yönetmelik doğrultusunda tespit edilen 10.544 mevzuata aykırılıktan 727'sine dair alınması gerekli tedbirler yerine getirilmediği için idari para cezası uygulanmıştır. 3.432 ihlal tespiti ile en çok mevzuata aykırılık tespit edilen düzenlemeler arasında Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik üçüncü sırada yer almıştır.

Tablo III-1. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Kanun ve Yönetmelik Bazında Dağılımı

Kanun	Md.	Yönetmelik/Konu	İlk Tespit	Son Tespit	Giderilme Oranı (%)	Yeni tespit
6331	30	İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	24.734	1.156	95,33	101
6331	30	İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	10.500	683	93,50	44
6331	30	Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	3.414	141	95,87	18
6331	30	İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	2.766	32	98,84	5
6331	30	Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	2.627	191	92,73	22
6331	30	İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	1.042	10	99,04	3
6331	30	Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	829	14	98,31	11
6331	11	Acil durum planları, yangınla mücadele ve ilk yardım	606	64	89,44	42
6331	15/1	Çalışanların sağlık gözetimi	514	28	95,55	9
6331	30	Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	457	24	94,75	20
6331	10/4	Kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmalar	428	40	90,65	34

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun	Md.	Yönetmelik/Konu	İlk Tespit	Son Tespit	Giderilme Oranı (%)	Yeni tespit
6331	30	İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	362	4	98,90	5
6331	30	Tozla Mücadele Yönetmeliği	295	17	94,24	9
6331	6/1-a	İş güvenliği uzmanı, İşyeri hekimi ve Diğer sağlık personeli görevlendirilmesi	292	10	96,58	9
6331	20/1	Çalışan temsilcisi görevlendirilmesi	273	5	98,17	1
6331	17	Çalışanların eğitimi	183	19	89,62	17
6331	30	Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	152	6	96,05	8
6331	30	İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik	139	0	100,00	1
6331	4/1-a	İşverenin genel yükümlülüğü	134	1	99,25	1
6331	30	İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	124	1	99,19	4
6331	10/1	Risk değerlendirmesi, kontrol, ölçüm ve araştırma	116	5	95,69	1
6331	30	İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	103	3	97,09	6
6331	30	Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	99	0	100,00	0
6331	15/2	Sağlık raporu	94	3	96,81	2
6331	30	İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği	67	2	97,01	1
6331	22	İş sağlığı ve güvenliği kurulu	39	0	100,00	0
6331	30	Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	21	2	90,48	2
6331	30	Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik	17	0	100,00	1
6331	14/1	İş kazası ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirimi	11	0	100,00	0
6331	26/1-o	Kişisel koruyucu donanımlar	16	1	93,75	2
6331	30	Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	7	1	85,71	0
6331	4/1-b	İşverenin genel yükümlülüğü	8	0	100,00	0
6331	30	Kanserojen ve Mutajen Maddeler ile Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	6	0	100,00	0
6331	30	Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami 7.5 Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik	5	1	80,00	0
6331	12	Tahliye	5	0	100,00	0
6331	6/1-b	İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri	4	0	100,00	0
6331	30	Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik	4	0	100,00	0
6331	30	Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik	4	0	100,00	0
6331	20/3	Çalışan temsilcileri	2	0	100,00	0

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun	Md.	Yönetmelik/Konu	İlk Tespit	Son Tespit	Giderilme Oranı (%)	Yeni tespit
6331	18	Çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması	2	0	100,00	0
6331	20/4	Çalışan temsilcileri	1	0	100,00	0
6331	30	Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği	1	0	100,00	0
6331	8/1	İşyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanları	1	0	100,00	0
5544	Ek-1/1	Mesleki Yeterlilik Belgesi	6	0	100,00	4
4847	71	Çalıştırma şartları	1	0	100,00	3
4857	92/2	Çağrıldıkları zaman gelmemek, kolaylık göstermemek	0	0	-	2
6735	22/1	Yabancı Uyraklı Çalışanlara ilişkin Bildirim ve sosyal güvenlik yükümlülüğü	2	0	100,00	1
6735	6/2	Yabancıların çalışma izni (bağımsız)	0	0	-	2
6735	6/2	Yabancıların çalışma izni (işçi)	3	3	0	14
6735	6/2	Yabancıların çalışma izni (işveren)	3	3	0	7

Programlı teftiş kapsamında gerçekleştirilen teftişler sonucunda 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili Yönetmelik hükümleri, 4857 sayılı İş Kanunu, 5544 sayılı Meslekî Yeterlilik Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun (Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu) ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'na göre tespit edilen mevzuata aykırılıkların sayısı ve giderilme oranları yukarıdaki tabloda belirtilmiştir.

Programlı teftiş kapsamında en çok mevzuata aykırılığın İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği doğrultusunda tespit edilmesinin nedenlerinin, metal sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde, iş ekipmanlarının taşınması, kurulması, montajı, çalıştırılması, kullanılması, periyodik kontrol ve bakımlarının yaptırılması vb. hususlarda hem işverenlerce hem de çalışanlarca; konu ile ilgili gerekli ve yeterli bilgi sahibi olunmaması, işletme körlüğü, ihmalkarlık, risk ve tehlikelerin farkında olmamak, iç denetim ve gözetim sisteminin oluşturulmaması, üretime odaklı çalışma yapılırken iş güvenliği önlemlerinin ikinci plana atılması vb. olduğu söylenebilir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM SONUÇ

1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında Türkiye genelinde 30 ilde toplam 9 ay süren programlı teftişlerin kapsamına 1.729 işyeri alınmıştır. Programlı teftiş kapsamına alınan 179 işyerinde gayri faal, kapalı işyeri, adres değişikliği vb. nedenlerle teftiş yapılamamıştır. Toplam 1.612 işyerinde gerçekleştirilen teftişler sonucu 136.440 çalışana ulaşılmıştır.

Teftişi gerçekleştirilen işyerlerinde, işverenlerin talepleri ve teftişi gerçekleştiren müfettişlerin ilgili talepleri değerlendirmeleri neticesinde teftişe ara verme uygulamasına gidilmiştir. İlgili talebin müfettişçe uygun olmadığının değerlendirildiği durumlarda ise teftiş tek aşamada tamamlanmış ve tespit edilen mevzuata aykırılıklarla ilgili olarak idari para cezası uygulanması önerilmiştir. Ara verme uygulaması yoluyla gerçekleştirilen teftişlerde ise ara verilen süre sonunda devam ettiği tespit edilen mevzuata aykırılıklar için idari para cezası uygulanmıştır. Ayrıca, gerçekleştirilen programlı teftişlerde, çalışanlar için hayati tehlike oluşturan hususlar tespit edilen 1 işyerinde işin durdurulmasına karar verilmiştir.

Programlı teftiş kapsamında toplam 1.612 işyerinde, teftişin ilk aşamasında 50.519 mevzuata aykırılık tespit edilmiş, ara verilen süre içerisinde 48.049 mevzuata aykırılık işverenler tarafından giderilmiştir. Giderilmediği tespit edilen 2.470 mevzuata aykırılık için idari para cezası uygulanmıştır. Teftişin ilk aşamasında tespit edilen ve ara verilen süre içerisinde giderildiği tespit edilen mevzuata aykırılık sayıları dikkate alındığında ihlallerin giderilme oranı %95,11 olarak gerçekleşmiştir. Son teftişte tespit edilen yeni mevzuata aykırılık sayısının 412 olduğu görülmüştür. Teftişler sonucunda toplam 2.882 mevzuata aykırılık için idari para cezası uygulanmıştır.

2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ve diğer Grup Başkanlıklarınca iş teftişi ile ilgili olarak farkındalık arttırmaya yönelik bilgilendirme toplantıları 2024 yılında farklı illerde gerçekleştirilmiş ve sektör temsilcileri ile bir araya gelinmiştir. Düzenlenen toplantılarda, işverenler tarafından, iki aşamalı teftiş uygulamalarının rehberlik boyutu vurgulanmış, rehberlik yaklaşımının daha verimli olduğuna dair geri bildirimler alınmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Teftişlerde, iyi uygulama örneklerine ulaşmanın sektörel fayda sağlayacağı, alınması gerekli tedbirlere dair iş sağlığı ve güvenliği profesyonelleri tarafından yönlendirildikleri ancak yetersiz kalındığı dile getirilmiştir.

3. KURUM/KURULUŞLAR İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Müfettişlerce gerçekleştirilen teftişlerde en çok mevzuata aykırılık sayısını, İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği hükümlerine muhalefet tespitleri oluşturmaktadır. İş ekipmanlarının hareketli parçaları ile temas risklerinin bulunduğu durumlara karşı gerekli önlemlerin ürün piyasaya sunulmadan önce alınması amacıyla ilgili kamu kurumlarınca mevzuat düzenlemelerinin yapılmasının ve konunun, ilgili kurumlarca söz konusu iş ekipmanının piyasaya sürülmeden önce kontrol edilmesinin iş sağlığı ve güvenliği açısından etkin bir yaklaşım sağlayacağı değerlendirilmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Hakkında Yönetmelik kapsamında yetkili idarelere bildirimde bulunulmasını gerektiren hususların tespit edildiği işyerlerine dair ilgili idarelere bildirimlerde bulunulmuştur. Bu kapsamda, işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmesinden sonra yetkili idareler tarafından yapılacak düzenli denetimlerle mezkûr Yönetmelik'te sayılan hükümlerin yerine getirilip getirilmediğinin kontrol edilmesinin önemli olduğu değerlendirilmiştir.

Acil durum tatbikatlarının yapılması konusunda, itfaiye teşkilatları, AFAD, Organize Sanayi Bölgesi gibi kurum ve kuruluşlardan işverenler tarafından destek alınabilmesine yönelik çalışmalar, düzenlemeler yapılmasının acil durumlara karşı farkındalığı arttırmaya katkıda bulunacağı değerlendirilmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KAYNAKÇA

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 28339, 30/06/2012
- 4857 Sayılı İş Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 25134, 10/06/2003
- İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği
- 2024 Yılı Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi Kapsamında Yapılan Teftişlerinden Elde Edilen Veriler